

L'ESQUEJELLA

DE LA TORRATXA

BARCELONA, 2 DE FEBRER DE 1912

NÚM. 1727 ————— ANY XXXIV

PERIÓDIC HUMORÍSTIC IL·L·STRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

JA'L TENIM AQUÍ!

Ha arribat ja la comparsa
de l'alegre Carnaval...
(Apartin les criatures,
que podrien pendre mal.)

CRÒNICA

DE COM QUATRE JOVES
 DEVIQUEREN CONSER-
 VADORS Y DE COM FUN-
 DAREN UN PERIODIC

Imagineu-vos la vila més quieta, més seràfica y més apacible de totes les viles quietes, seràfiques y apacibles que pogueu trobar en la terra.

Feia més d'una centuria que ningú havia oït un tret que dugués malícia, ni presenciât un avalot, ni ensopegat ab una manifestació de mal caracter. Els revolucionaris solien fugirne encara no apuntava un petit indici de revolució, per lluny que fos. Els d'idees avansades, com que la gent de diner era amiga dels capellans, no tenien altre remei que deixar les idees si volien avansar, o avansar enduentse'n les idees.

A entrada de fosc, darrera cada porta s'hi sentia com el brunzir d'un mosquer. Era que deien el rosari en veu ben alta pera que'l veí sapigués a què atendre's si per cas ell no'l resava.

No hi havia cap escola laica, ni cap diari republicà, ni un trist lloc ont el jovent tingués esbarjo, alegrantse de contemplar la blancor dels polvos d'arròs sobre la cara d'una estrella de tercera magnitud embolcallada de llum Drumont. Les cases de vici tenien una porta y un reservat per cada parroquia de compromís, y encara alguns hi entraven ab careta. Les més grans disbauxes consistien en apedregar gats, entre dotze y una de la nit.

Un petó en una cinta cinematogràfica, o en una comedia de regositg, feia sortir de mare als dos únics diaris locals, que l'endemà exclamaven, com un sol home: «Quin escàndol!» Els petons sols eren admesos a condició de que'ls personatges estessin fortament desesperats, units per l'Esglesia, y veientse clarament que'ls comedians se'ls feien a la mà.

Y be, un jorn en aquella vila's constituí una joventut conservadora. Era lo més impensat que podia esdevenir. ¿Què diable's proposava conservar aquell jovent, si allí tot se conservava per sí sol? Fou consternador això. Els Lluisos y altres congregants, fins el *requeté carlista*, dubtaren de la nova;—més joves y més conservadors que tots ells!—Emprò era cert. Eren quatre, quatre y ben avinguts, amics de café y de serietat. Dos portaven ulleres, els altres se'n posarien, per poc que la vista els hi ajudés.

Lo que feia escriure era que no se'ls coneixien antecedents. La generació espontania del conservadurisme quedava demostrada. L'un, el més formidable, el més orador, procedia del camp lliberal. Mentres festejava en la porta del carrer sigué partidari d'una llibertat ben entesa. Ara, que no li calia ni el carrer ni la porta, devenia amant de l'ordre. No era pas inconseqüent, ja ho veieu.

L'altre era també casat de poc, el més seriós de la colla, tenia grans disposicions d'historiador; sembla que no servia pera res més sinó pera escriure les gestes de la vila, però això ja ho havia fet el seu pare. Què hi farem!

El tercer, bon xicot, procedia de la classe neutra. Mirantse en els vidres dels aparadors primer, y després detingudament a casa seva, comensà a trobarse digne d'empendre

una idea política sèria y raonada. Els carlins no li mereixien confiança per allò de la guerra civil; la sang no li repugnava en privat, però en public, pels carrers y les montanyes, ja era una altra cosa. Ademés, no concebia com se pot arribar a viure sense sabó, pintes, respalls y cirabotes.

El regionalisme parlant en castellà, *bueno*. Però no hi parlaven en castellà; optà pels conservadors. Un quefe pulcre, ab barba blanca, energic y vident, li plavia sobre tota cosa encara que no'l tingués de veure mai.

El quart, aquet era el més digne d'estudi, duia sang de republicà de tota la vida en les seves venes. Mes, comedit y privat pels metges de tota exaltació, pensà que la pau, la pau seriosa y saludable, sols podia trobarse en el camp monarquic, sota l'ampar dels homes que garantien la propietat y l'ordre. Heredaria els diners, però no les idees. No estava mal pensat.

Als quinze dies, un que tenia una cunyada de la noblesa volgué ingressar en la Joventut, y l'admeteren. Foren cinc. Calia un periodíc, un porta-veu.

Una resquicia d'amor a la *patria chica* els sugerí un dubte sobre'l titul. Discutiren el titul, que tenia de reunir la condició precisa d'escriure's lo mateix en català que en castellà. Patata, sardina, calcomania, esperma, manguito, gatada, oh sí, mots baixos, indignes de la Joventut, en trobaven ab més o menys esforços; però d'elevats y nobles... *Gloria*, el mot aparegué subit, com una canonada, en un esclat d'entusiasme de tota l'assemblea. Quedà *Gloria*. Apa, nois, cadahu a casa seva, y a fer feina. El sumari del número primer era aquet: «*A Maura. Maura como hombre de acción. La política de Maura. Soneto á Maura. La vida sin Maura es una afrenta. Noticias. Ironías.*» D'això se n'encarregava l'historiador, que tenia agravis a venjar.

El periodíc tingué un exit desesperat. En tiraren cent exemplars, deu per cada col·laborador y els altres cinquanta pera repartir. Lo inexplicable es que'ls en foren retornats cinquanta un. L'edició valia vint pessetes, y per vint pessetes els cinc joves conservadors s'esbravaven, passaven l'estona, y veien—oh commovedora il·lusió!—els seus noms impresos. Un dia arplegaren un empleat castellà que sabia sintaxis y era entès en qüestions ortogràfiques. Empleava les paraules *consuno*, *no embargante* y *sendos* ab propietat. Ja eren invencibles. Sols, pera completar-se, els mancava un xistós, perque el jove de les ironies tenia, com ja hem dit, disposicions úniques pera l'història, que es lo més contrari a la gracia. Però allà ont no arriba un hi arriben cinc.

En el periodíc tenia d'apareixehi, sense dilació, alguna amenitat. Tota la joventut conservadora's posà en campanya. Una hora llarga de reculliment y meditació reunits en la cambra del tresorer. El tema del xisto tenien de ser els republicans. Aquets se reunien sovint pera reorganisar el partit; en la última reunió havien sigut tretze, y els de *Gloria* trobaren, al fi, la desitjada agudesia. Veureu: «*Ayer tuvo lugar la reunión de los republicanos. Fueron trece; trece! El punto de las mujeres. No lo decíamos nosotros!*»

Que jo sàpiga, cap dels cinc s'ha mort de l'esfors!

Ara segueixen progressant sempre dintre la més perfecta ortodoxia religiosa y social. Per això són més bons xicots, si be fan certa por desde sa cèlebre sortida. Ja es sabut que la sàtira fa tremolar als homes de certa representació. Y ells contents.

P. BERTRANA

Dos botons de mostra

¿Parlem de les excelències de la nostra administració municipal?

Parlemne.

El primer botó es el de la nonnata y ja famosa Casa de Correus.

¿Quant temps fa que's remena aquest assumpte?... Bona memoria ha de tenir qui ab tota exactitut pugui dirho.

Nosaltres sols recordem, vagament, que, no sabem d'aont, al comensarse els enderrocaments de la Via A va surgir la gran idea.

—¿Y si a la cantonada del nou carrer, tocant al port y a l'estació de Fransa, hi aixequessim la Casa de Correus?

El pensament, tot y no sent una concepció... de Murillo, —que es com si diguessim impecable— no va semblar del tot desguittarrat. Potser el lloc no era massa centric; tal vegada el solar que a la plassa de Catalunya ocupa l'estació de Sarrià hauria sigut més a proposit; però: ¡Què diable!— varem dirnos. —¿Les circumstancies ens ofereixen la cantonada de la Via A? Donguem per bo aquest emplaçament y no volguem exposarnos, buscant lo millor, a quedarnos sense lo que de totes maneres es ben acceptable.

Y ab el *visto bueno* de totes les classes interessades, inclús les Tres de Vapor, el pensament de la nova construcció quedà aprovat.

Varen ferse els planos, el Govern els va trobar molt

bonics, se nombrà una comissió encarregada de realisar el projecte, se celebrà ab tota pompa l'acte oficial de la presa de possessió del terreno, y... ¿aquí comensa la construcció de la nova Casa de Correus?

No, senyors; aquí no comensa res. Y no solament no comensa, sinó que en realitat aquí acaba.

¿Saben què succeeix?

Que al pendre les mides del solar aont s'havia d'aixecar el gran edifici els arquitectes van equivocar-se; que'l terreno no té els metres quadrats que'ns havíem cregut y que ara, al cap de tant temps, resulta que la Casa de Correus no pot edificarse a la cantonada de la Via A perquè aquell espai es massa petit.

¿Què fa el lector, al llegir això?

¿Riu?... ¿Plora?... Sigui com vulgui, pera donar descans a la seva ànima trasbalsada, posarem aquí tres estrelletes...

* * *

Y, segon botó.

Deixem la ciutat vella, ab els seus solars mal amidats y els seus arquitectes mals amidadors, y anémnos en al camp, a respirar una mica d'aire pur y a veure coses noves.

L'aqüeducte de Moncada!... ¿Se'n recorden d'aquesta obra, que per la duració sembla de romans y pel cost un capritxo fastuós d'aquells megalòmans reis de Nínive y Babilonia?...

Durant anys y anys, la ciutat ha invertit en l'execució d'aquets treballs sumes que no poden expressarse sinó po-

PARROQUIÀ DE CA'L «ROMEA»

—Cafè?... sol?...
—No... Hamlet.

Tots els anys celebra el *Círculo Odontológico de Cataluña* un certamen d'higiene dental escolar, al que concorren gran nombre d'alumnes de les escoles municipals.

El certamen, que té com principal objecte inculcar en els nois les atencions que la boca requereix, dona lloc a una festa per tots conceptes interessantíssima. La d'enguany se celebrà el dia 24 al Palau de Belles Arts. Els nois y noies que hi assistiren foren prop de tres mil. El dentistes que'ls reconegueren, els senyors Manzanera, Ros, Cabarsi, Cirach y Llatas, tots del Círcol Odontologic.

Els infants que presentaren la boca més ben cuidada seran objecte d'una distinció que se'ls otorgarà passat-demà en el mateix Palau de Belles Arts. La fotografia que acompanyem y que representa sols una part del petit món escolar reunit a Belles Arts, dona una idea de l'importància del Certamen dut a cap pels dentistes municipals, dignes, en aquet cas, del més gran elogi.

sant de rengle un exèrcit de números. Tots els Ajuntaments, d'un quart de sigle an aquesta part, han vigilat les colossals obres, fenthi freqüents inspeccions y anant sovint a Moncada a celebrar, ab alegres banquets, la terminació del kilòmetre tal o qual o el comensament d'un nou tros de galeria. En un pressupost s'hi han destinat tants milions; en un altre, tants més... Ara—s'ha dit—l'aqüeducte arriba ja al kilòmetre quatre; ara es al kilòmetre sis; ara, al vuit...

—Cara ens costa l'obra—deiem els barcelonins;—però, poc-a-poc anem acabantla. Y quan estigui llesta, ¡com brollaran per aquí els surtidors d'aigua clara, fresca y pura!...

¡Quan estigui llesta, eh?...

El dilluns, justament, varem tenirne notícies d'aquesta obra interminable.

Una comissió de regidors y funcionaris municipals va anar a examinarla, y heusaquí el resultat d'aquesta inspecció, verificada, segons diuen, ab tota consciència:

L'aqüeducte alt de Moncada, aquest aqüeducte que tants milions ens costa, no serveix pera res. La pressió del terreno sobre les parets que sostenen la volta l'ha esquerdat per tot arreu, de tal manera, que l'obra resulta completament inútil...

Aixís estem a Barcelona a fins de l'any dotze del gloriós sigle xx.

Ni Casa de Correus ni aqüeducte.

Aquella, perquè el solar no permet ferla; aquet, perquè les esquerdes l'han desfet...

¡Si al menos en la pròxima sessió municipal els honorables regidors de les tres fraccions, pera distreure'ns una mica, tinguessin la bondat de pronunciar sobre la materia uns quants discursos ben eloqüents y ben llargs!...

MATIAS BONAFÉ

Aviat, número extraordinari dedicat a LA MANDRA

Datos pera l'història del bon gust a Barcelona

L'esperit d'en Tofol, el classic pagès de Vilatoba, ha evolucionat d'un modo extraordinari pel camí de la sensibilitat y del bon gust.

No sé si ho fan els automobils que a cada punt s'aturen al seu poble deixanthi rastre de civilització y de politecnia o si ho fa que llegeix diàriament els *Ecos* y els *Glosaris* de la premsa barcelonina y se li encomana l'espiritualitat d'aquella prosòdia única, lo cert es que en Tofol, d'uns quants mesos ensà, sembla un altre en el parlar, en el tracte, y fins en les aficions y en la política; ja no se sembla de res al pagès tonto de les comedies, en el que'ls autors mediocres hi concentraven tota mena de grolleries badoques.

En Tofol, doncs, aquet Tofol regenerat de qui us parlo, va baixar demà farà quinze dies a Barcelona ab l'intent d'aprofitar la festa del diumenge. Va posar a la *Fonda de la Marina*, com de costum, y's va confeccionar un itinerari practic suprimint tot allò d'anar al moll a veure els barcos, que fa molt pagès, y de rondar pel *Paralelo*, que's deixa pera la plebe ciutadana. Ell, que ja sab triar, volgué escullir cosa bona pera l'esperit y acordà ab ell mateix anar a Belles-Arts a sentir el concert d'orgues al matí, y deixarse caure en un cine a la tarda.

El programa del concert de Belles Arts era esplendid; tot obres mestres d'en Bach, fugues y més fugues... El mestre Gubern, un veritable artista en això de la música en tubos, fent prodigis damunt del teclat electric.

Matí radiant, local còmode, concert selecte completament gratiu...

Entra en Tofol a la gran sala del Palau y ¡quina sorpresa no tindria al veure que a escoltar tot aquell devassall d'armonies celestials no hi havia ningú més que quatre estatuas de guix y mitja dotzena d'urbanos!

—¿Com pot ser que tot això tan bo, tan bonic, tan barato... que ho donen regalat, no interressi a ningú, en una població com Barcelona?

Està vist que'ls barcelonins no estan per orgues!...

A la tarda, després de pendre cafè a Novetats, se dirigí tot passejant a un dels cines més aristocràtics de l'Ensanxe.

Després de tres quarts d'espera, a peu dret, aguantant les empentes y trepitjades d'una gentada impossible de contenir, en Tofol pogué entrar en el departament de Preferència y pendre lloc en una butaca que li havia costat dos rals a la taquilla.

Y comensen una pel·lícula d'exit; una pel·lícula còmica (?) que's titula «Salustiano en casa de la novia», o una cosa aixís, y ont hi passa una cosa per l'estil:

Un gos acaba de fer les seves necessitats al mitg d'un passeig. Passa en Salustiano y trepitja la deposició canina sense adonarse'n. Arriba a casa la novia ab les sabates plenes de caca y tothom se tapa el nas apartantse d'ell. Per fi ell se n'adona, rasca ab un paper tota la porqueria del calsat y, pera venjarse, agafa el promès de l'altra noia y tot passejant l'obliga a trepitjar la famosa deposició... del gos, y tornemhi ab la sabata plena de caca y ab les escenes al voltant de la fortor de roses...

En Tofol, indignat, surt del cine y se'n va cap a l'estació jurant no fer mai més cas d'*Ecos* espirituals ni de *Glosaris* decadentistes.

—¿Y per veure això els senyors de Barcelona's gasten diners, se fan malbé la vista y's donen empentes y es maseguen? —exclamà.— Ja té raó aquell ditxo que diu que «quí no menja... no està gras!... Vetaquí perquè els barcelonins fan aquestes galtes. Com que s'empassen aquestes coses!—

Que provi l'Atracció de Forasters de nomenar an en Tofol delegat corresponsal a Vilatoba.

Ja veuran lo que'ls contestarà!

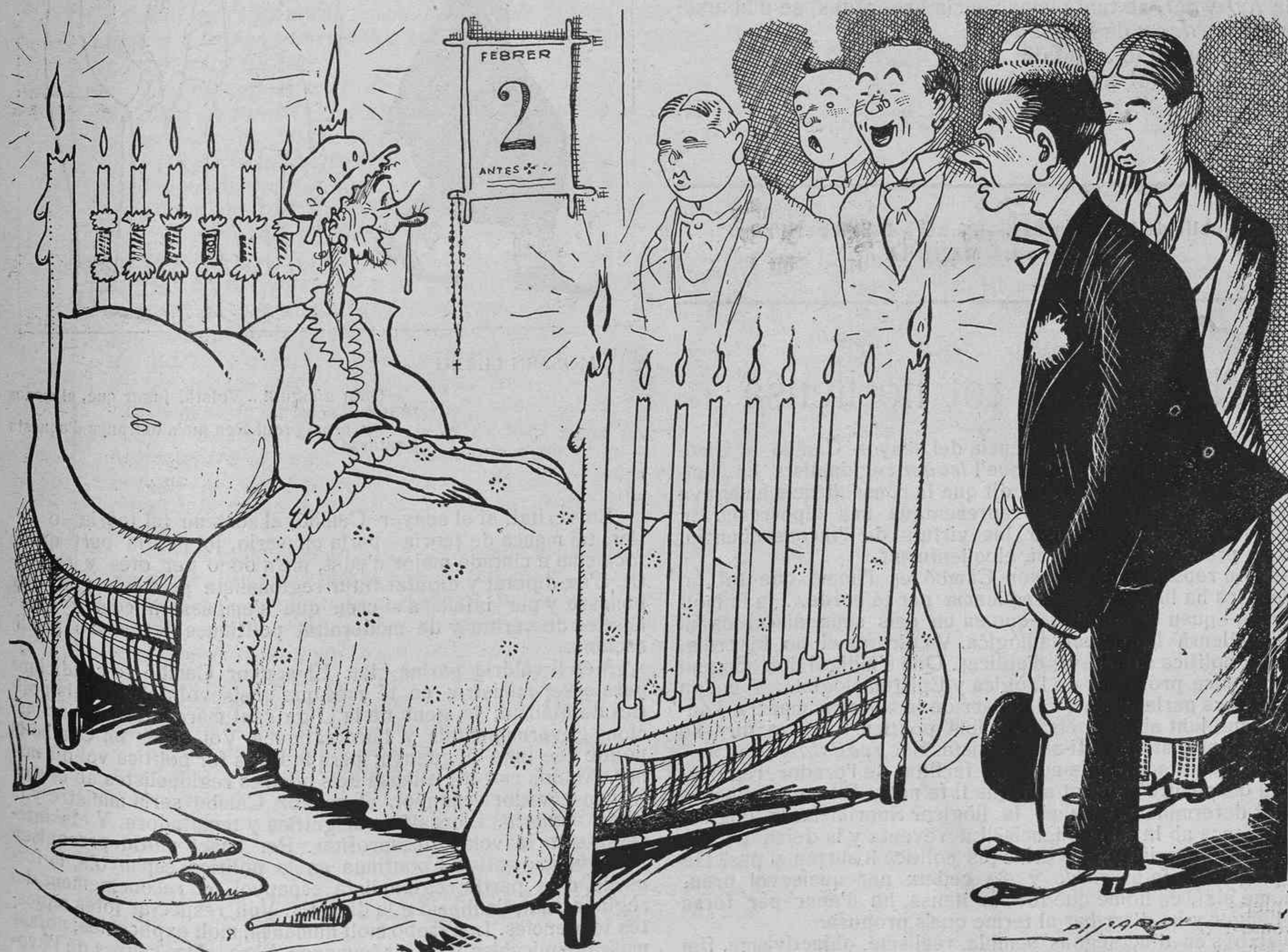
EL "METROPOLITÀ" HAS DIT?

No són pocs els ciutadans entusiasmats ab l'idea de que veuran dintre de poc temps els carrers de Barcelona creuats pel *Metropolità*, millora que col·locarà, diuen, la nostra ciutat a l'alsada de les primeres. Les obres del carril subterrani han comensat, com sab tothom, a la part de la *Reforma* que desemboca al passeig de Colón. A contemplarles s'hi paren diàriament uns centenars de desvagats que, en la feina de teixir comentaris sobre la marxa de les mateixes, han trobat una manera decorosa d'anar matant les hores...

Fins avui no s'havia dit res a L'ESQUELLA a propòsit del *Metropolità*, que, descomptant y tot les dotzenes de badocs de que parlavem, ha engrescat, ademés, a la majoria dels regidors, a no pocs periodistes... y a determinats facultatius municipals.

El motiu del nostre silenci no pot esser més senzill. Creiem, seguim creient encara, que en les coses que tenen relació ab les obres de la *Reforma* precisa anarhi ab peus de plom. No per tractarse d'un assumpte cridat a beneficiar la ciutat, deixen d'amagarse darrera de la porta de l'interès comú uns quants senyors que, abans que per amor a Barcelona, treballen per compte propi, mirant d'enriqueixre a l'ombra de la representació que ostenten.

Anem, avui, a parlar del *Metropolità*, tota vegada que

ELS DEPENDENTS Y LA CANDELERA

—Be, ¿que hem de fer festa o què, aquest any, senyora Candelaria?
—Me voleu creure, nois?... Entornèuvosen al llit, que en aquet temps s'hi està molt be.

l'ocasió ens es oferta de poder formular una pregunta relacionada ab la seva construcció.

Se'ns diu—tenim dret a suposar que ab fonament—que la creació del *Metropolità* obeeix a altre proposit que el de dotar a la ciutat d'un servei de locomoció interurbana, quin fracàs, per altra part, els seus autors han ja descomptat per endavant.

Que abans que facilitar als barcelonins un nou medi de comunicació per l'interior de la ciutat, acaronen els homes del *Metropolità* l'idea de dispensar una nova mercè a la poderosa *Companyia del Carril de Fransa*, mestressa, avui, del carrer d'Aragó.

Se'ns assegura que existeix entre'ls patrocinadors del *Metropolità* el proposit de fer, ab el temps, donació de la doble via subterrània a l'esmentada *Companyia de Fransa*, pera que, enllasant la que surt de la seva estació ab el ramal que'l *Metropolità* representa, puguin els seus trens guanyar còmodament la sortida de la ciutat, estalviantse d'aquet modo la volta que l'haver de passar pel *Pont dels Angels* actualment li representa.

S'afegeix que aquet y cap altre serà, en l'avenir, l'objecte del *Metropolità*, y que en el plan hi convenen desde ara algunes de les personalitats que en la seva construcció prenen una part activa...

S'afegeix, també, que'ls barcelonins ens quedarem ab les ganes de posseir un carril subterrani..., que haurà sigut un negoci fet a la nostra pobre esquena.

Ja veuen si diem be al fer constar que en aquestes obres de la *Reforma*, ab tanta impaciencia esperades, se n'hi amaguen de *verdes* y de *madures*.

Què hi ha de lo apuntat?

Que respongui qui li toqui.

X.

"L'Esquella de la Torratxa".—Número dirigit per l'"Apa", dedicat a LA MANDRA

L'home que tot ho llensa

Heu llegit, amics, la conferencia del senyor Cambó a Girona?... Doncs ja hi haureu vist que'l *leader* regionalista ha parlat de la *conseqüencia*. Ha dit que la *conseqüencia* amagava una convicció d'infalibilitat y representava una hipocresia. En Cambó ha vingut a proclamar les virtuts de l'inconseqüencia. Y les ha proclamades, això sí, eloqüentment.

No heu reparat que'l senyor Cambó es l'home que tot ho llensa? Ara ha llensat la *conseqüencia* per la borda... Ja fa molt de temps—quan era diputat—que en un dels seus discursos al Congrés llensà igualment la lògica. Va dir que ell no hi creia, y que en política no s'havia d'aplicar. Que s'indigni don Eugeni d'Ors, ilustre professor de Lògica y Epistemologia!... Y en un altre discurs parlamentari va llensar de la mateixa manera l'autonomisme, junt ab tots els principis polítics. «Jo—va dir—no soc ni autonomista ni anti-autonomista. Soc *realista* y prou.»

Es realment admirable aquesta facilitat de l'orador regionalista en despendre's de tot allò que li fa nosa. Ell vol arribar a un punt determinat. Topa ab la lògica? Suprimeix la lògica. S'entravanca ab la *conseqüencia*? La reventa y la deixa pera'ls ilusos y els inflexibles. Els principis polítics li surten al pas? De tots plegats ne fa un *saldo* y els cedeix per qualsevol preu. Un home així, un home que tot ho llensa, ha d'anar per força molt lleuger y ha d'arribar al terme que's proposa.

D'això s'en diu, segons sembla, realisme, objectivisme, flexibilitat. Aquesta es l'Escola de la Lliga. Obrar segons les circumstancies aconsellin, prescindint de tota norma ideal y de tot escrupol de procediment: heusaquí, en resum, la gran tàctica de la Lliga, darrera paraula de la política moderna, última moda de l'Europa de debò.

MOSSÉN LLARG

—Quin gànguil!... Volsthi jugar que, al menos té trenta peus?...
—Oh, prou, prou! Res me'n extranya d'aquesta gentussa.

La veritat: si el senyor Cambó, al sostenir tal teoria—o millor, tal manca de teoria—parla en serio, jo, per la part que'm toca com a ciutadà major d'edat, me'n dono per ofès y ressentit. L'ex-diputat y diputat futur regionalista pren a la gent per bonassa y per infelissa si creu que s'empassarà com a pures hosties de veritat y de modernitat polítiques les seves predicacions.

Més li valdria parlar clar. El senyor Cambó té condicions pera esser ministre; en té més que qualsevol dels actuals polítics de Madrid; la gent de la Lliga sent marcadíssimes inclinacions governamentals y burocràtiques. Vol esser en Cambó el polític que juga y guanya; pera la Lliga fer política vol dir manar. Ab una estreta aliansa dels nostres regionalistes ab el partit conservador espanyol, el senyor Cambó seria ministre y la Lliga manaria. L'ocasió es magnífica y temptadora. Y els interessats no la volen desapropiar. Per aquet motiu preconisen l'intervenció activa y continua en la política espanyola, la formació d'un partit regionalista espanyol, el reconeixement del règim actual, l'adhesió a la dinastia. Vull respectar totes aquestes tendències. Les trobo molt humanes, molt explicables; potser massa explicables y massa humanes. Però, si les causes de l'evolució regionalista són aquestes, si tots veiem que són aquestes, ¿per què voler cobrirles ab el ropatge d'arguments y de teoriscions, insostenibles y ignoscentes com a tals?

Baix-baixet, a cau d'orella, jo vull dir als lectors que soc una mica *cambonista*. Ho soc en el sentit de fer plena justícia a les

qualitats excepcionals que en Cambó reuneix, y sobre tot al seu talent d'orador y a la seva vivacitat de parlamentari. Però com a polític orientador no hi crec gota. Y com a teoritzador me fa horror. En aquets dos darrers aspectes, el senyor Prat de la Riba y adhuc el senyor Duran y Ventosa valen moltíssim més que ell.

En Cambó es un altre cas d'aqueixa tràgica desgracia de Catalunya que fa que la nostra terra tingui molts polítics d'alta valua, però cap de *complet*, cap ab el conjunt de condicions necessaries pera alsar enlaire, triomfalment, la causa catalana. De que en Cambó es també un polític *incomplet*, el seu darrer discurs de Girona n'es una prova més.

WIFRED

GLOSARI

UNA VISITA FALLIDA

La nostra benemèrita Atracció de forasters, al saber-se que corria per Madrid el flamant príncep Albert de Monac, va apressurarse a convidarlo pera que, de retorn al seu petit estat y al passar per Barcelona, s dignés deturarse tres o quatre dies aquí, ont, segons veus, se li estaven preparant un grapat de brillants obsequis. Però vetaquí que'l flamant príncep no s'ha dignat acceptar el convit y la benemèrita Atracció s'ha quedat ab un nas de pam y mitg de llarg.

El príncep Albert de Monac, ademés de príncep, es un sabi ab totes les campanilles, y essent sabi, ell sabrà perquè fa les coses quan les fa. Vol dir això que no es qüestió de criticarli el que no s'hagi «dignat», sobre tot tenint en compte que, al no dignarse, potser ens havem estalviat que l'home s'«indignés», cosa que a totes llums hauria sigut de més fatals conseqüències.

Per altra part, ¿què li mostrariem nosaltres al príncep de Monac que fos una cosa decent y arregladeta, a l'altura de les seves aficions oceanoogràfiques? ¿Què'n sabem aquí de la fauna marítima y submarítima?... Fora del parell de foques, dels peixets vermells del «lago» y de les quatre anguiles de l'Aquarium de la Cascada del Park, ¿què li podriem ensenyar? Com si ho veiessim: a S. A. li hauriem dedicat un migradet programa de festeigs, entre'ls quals no hi haurien mancat el socorregut banquet, l'indispensable funció de gala, una vetllada a casa dels sabis naturalistes y un sarau a casa dels viceverses...

Hi ha més, encara. El príncep Albert de Monac es príncep d'un petit estat, y la nostra gent, la gent que's fa ab aquets personatges, desitja prínceps d'estats més extensos y poderosos. Les nostres classes autocràtiques y aristocràtiques volen un príncep, sí; la necessiten com el pa que mengen la visita d'un príncep, d'un príncep que no sigui tan sabi, però que sigui d'un estat interesant..., aquesta es la paraula.

Aquet bon senyor que no s'ha «dignat» es dels prínceps passa-volants que no passen, o que passen de llarg pels llocs ont pensen trobarshi deplacés.

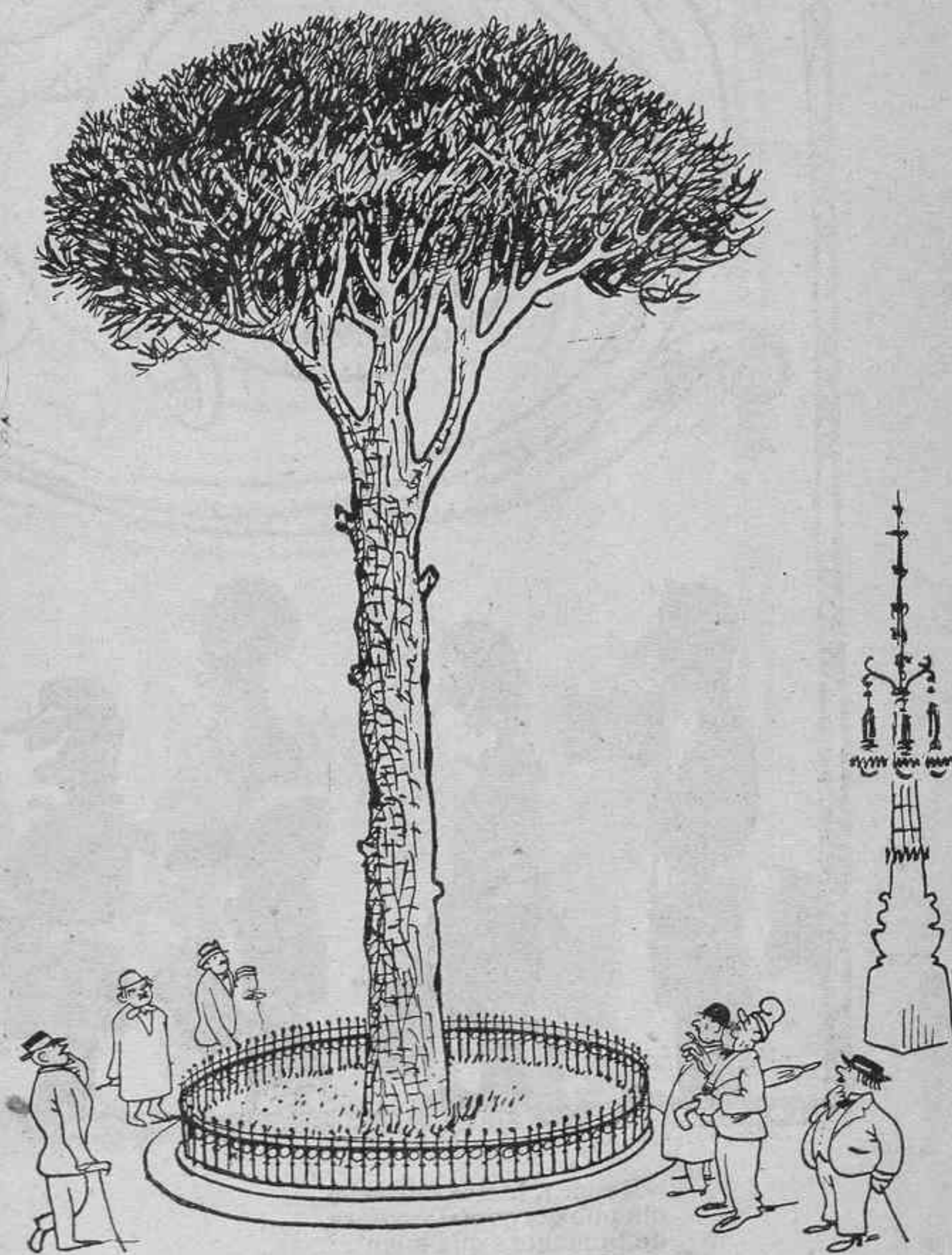
Veritat es que la benemèrita Atracció hauria de comprendre que no tenim casa pera tal moble; y abans de convidar a certa gent sabia, de sabiesa específica, valdria la pena de que s'enterés de si a Barcelona hi ha algú capas de tenirhi una assentada o de sostenirhi una conversa.

Forasters, bueno; forasters ilustres, també bueno y conformes; però forasters ilustres y ademés científics oceanoogràfics, ja es massa pera nosaltres.

XARAU

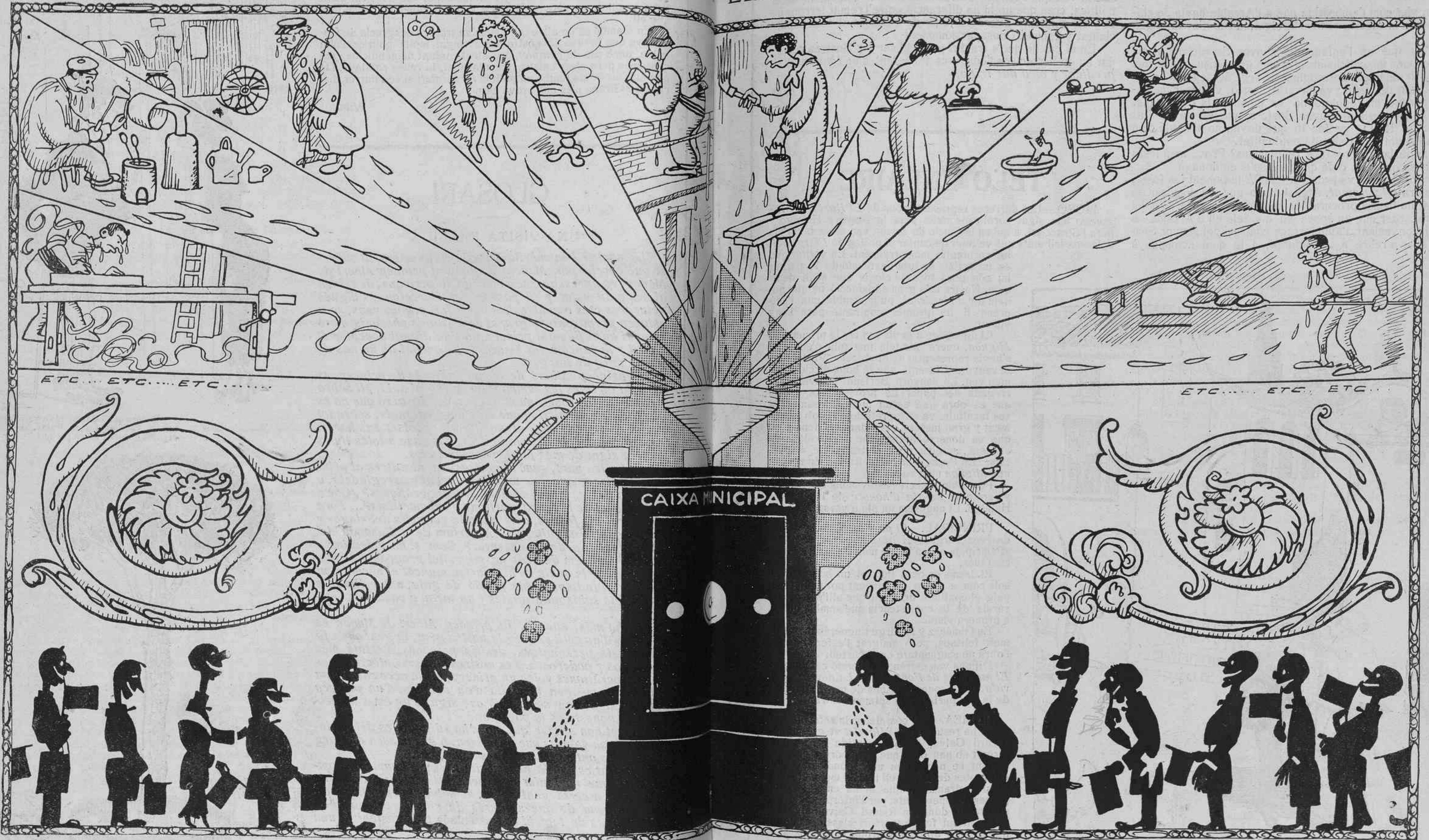
—Encara que'l Papa y el Govern hagin dit que per la Candelera fóra festes, ja comprendras, prenda, que això no va per tu.

Un monument interi—que's podria alsà an en Pi.
(Preferible, sempre, al que podria fer en Falqués.)

ELS QUE SUEN...

ELS QUE BEUEN

Repara, lector caríssim, els pobres contribuents de la manera que suen per d'ú un tros de pa a les dents.

Repara que cada gota, suc de treball y salut, se converteix en moneda passant pel magic embut.

Repara com cada gota, cada gota de suó arriba metallisada per art de transformació.

Això desmenteix el ditxo, aquell ditxo de l'Abril, en que, segons els pagesos, «cada gota val per mil.»

No es l'Abril que fa el miracle, no es l'Abril precisament; que ho diguin els que administren a dintre l'Ajuntament.

Cada gota, si es suada, tant d'Abril com de tot l'any, val per mil, si... Per mil gotes de xampany.

MUNICIPALES

Ja han vist com l'embestida que a l'Arcalde havia de clavar el lleó de la minoria radical ha sigut, al cap-d'avall, aigua calenta.

Val a dir que en l'enfado del senyor Serrallara ni els seus amics més incondicionals hi creien gran cosa, y que fins el més tonto dels seus correligionaris vegé desseguida que si el dia del sant del rei no va haverhi sessió, va esser, senzillament, perquè als regidors no va donarlos la *reial* gana. Pera dar la contraria al senyor Sostres, que en sa qualitat d'Arcalde de R. O. va fer lo que devia, no hi havia com assistir a l'Ajuntament ab tota puntualitat.

No van ferho els nostres republicans? Prova manifesta de que no'ls convenia, o de que tant se'ls en donava.

El senyor Sostres va procurar que l'Ajuntament fes festa, ja que ho era *oficialment*, d'igual modo que, de disposar de l'Arcaldia, ho hauria procurat el senyor Serrallara. N'hi ha prou ab recordar que en època en que feia ell d'Arcalde no va tenir inconvenient, l'avui ferotge contrari del senyor Sostres, en anar a rebre a una infanta, a la qual acompanyà

sumís a la Catedral després de donarli personalment la més coral y la més cortès de les benvingudes.

Se veu que'l senyor Serrallara, inhabil comediant de la política, creu que no hi ha diferencia entre'l remat lerrouxista y els ciutadans avesats a jutjar de les coses ab tota imparcialitat y complert desapassionament.

En el cas de que's tracta, podia el senyor Sostres recordar an en Serrallara l'adagi castellà que diu: *Una cosa es predicar y otra dar trigo*.

JUST

TELÓ ENLAIRE

LICEO.—Les darreres representacions de *El Barbero y Rigolotto* han sigut sorollosos exits pera la senyora Hidalgo y pera l'Stracciari, a qui en la funció de comiat van esser tants els aplausos tributats que va tenir de cantar el proleg de *I Pagliaci*,

interpretantlo magistralment. En veritat que es un artista en tota l'extensió de la paraula; són pocs tots els elogis que se li dediquin. Nostra més gran satisfacció es que podem dir a *rivederci*, puig sembla que l'empresa li ha promès contracte pera l'any vinent.

El diumenge a la nit van fer la primera de *Mignon*, òpera que feia una pila d'anys no s'havia representat en el «Liceu». Va debutar la senyora Clasenti, que té bona dicció y bonica veu. La senyora Berlendi estava encarregada del paper de protagonista, y com que es obra que escau meravellosament a ses facultats, va interpretar lo ab molt sentiment y gran justesa, recordant els temps en que va donarse a coneixer a Barcelona en aquesta mateixa obra al teatre de «Nove-tats». En Perea y en Nicoletti, be. En resum: una *Mignon* molt rodoneta.

Pera ahir dimecres estava anunciat *Faust*, y pera avui *serata d'honore* de la senyora Hidalgo. Li augurem un ple a vessar.

PRINCIPAL.—*El pa d'altri*, antic drama de Ivan Turguenoff ha sigut representat al «Principal» en traducció molt polida d'en Narcís Oller.

El drama es pera lluirshi un bon actor, y sols com a motiu de llument pot admetre's, puig el conflicte dramatic que allí's presenta careix de la consistencia que sembla que té a primera vista.

En Giménez y la Xirgu tingueren moments molt felissos, però malgrat l'esfors que fan l'obra no s'aguantarà en el cartell.

Dilluns van estrenar la versió catalana de *El marquès de Fontalba*, o *La novela de la vida*, obra conegudíssima de nostre public y de la que parlarem la setmana entrant.

ROMEA.—Tal com deiem la setmana passada, ha resultat que l'*Hamlet* ve gran an en Ricard Calvo; sembla mentida que s'hagi atrevit ab una obra que pera sortirse'n airosament se necessiten unes condicions molt diferentes de les que ell té. Els moments d'intensitat dramàtica que hi ha en l'obra van passar despercebuts, per l'interpretació falsa que hi dona en Ricard Calvo. Més val que continui fent repertori classic castellà, que en això dificilment trobarà qui li passi la mà per la cara, y deixi aquesta mena d'obres pera'ls grans tragics.

NOVEDADES.—La Tórtola Valencia s'ha despedit en mitg de l'indiferencia del public,

TEXTOS APROPIATS

—Encara estudies per marino?
—Sí, senyor. Ara no més me falta llegir l'*Historia dels Mossos de l'Esquadra*.

DESMEMORIAT

—Ahir!.. Te dic que era ahir, home, te dic que era ahir; no'n dubtis.
—Doncs, me creia que era avui... Potser sí, com que ara els dies són tan curts!

LES PALMERES DE LA DIAGONAL

—D'aquí que faran ombra!
—Què vol dir ombra?... D'aquí que faran datils!

que no ha sabut comprendre la quantitat d'art que hi havia en son magnífic treball.

S'ha estrenat fa pocs dies *El carro del sol*, revista que té per argument les cabories que passa un pintor que ha imaginat un carro alegoric en el que hi té de figurar el sol, sol que hi ha que dir que no troba la manera de fixarli fins que sos ulls d'enamorat se posen damunt una noia, bonica, rica y d'alta alcurnia, y allavors troba manera de colocar el sol dalt del carro, fenthi enllar a la nina dels seus ulls.

El senyor Shaw ha escrit l'obreta ab molt cuidado, abundanthi en ella el xistos, bastant graciosos per cert, y la música, del mestre Serrano, es inspirada com seva y digna d'esser escoltada ab atenció.

L'obra la presenten be, y sols trobem que les decoracions, del senyor Castells, són potser de massa efecte. L'interpretació, bona, obligantlos a repetir alguns números.

ELDORADO.—Després de l'estreno de *Puebla de las mujeres* no han fet altra cosa de nou; van repetint les obres dels Quinteros, Martínez Sierra, etc., y pera demà a la nit anuncien l'estrena de l'obra en dos actes, de don Miquel Echegaray, *Mamá Ursula*.

TÍVOLI.—Han estrenat l'opereta *La mujer divorciada*, que té una música facil y alegre y que, a més, interpreten molt be la Montoro, l'Arrieta y els germans Fernández.

Estan ensajant *Anita la risueña*.

APOLO.—Distingida concurrencia omplia aquet teatre la nit del benefici Rojas. Després de *Un drama nuevo*, molt ben interpretat, y en qual obra el beneficiat obtingué molts y merecuts aplausos, s'estrenà el quadro dramatic català *Bestia assenyada*. Es aquesta una producció ràpida, emocionant, plena de sinceritat y sobriament escrita. Els seus autors, germans Corominas, han posat una gran quantitat de psicologia en aquet drama verista, que fa sentir y impressiona per procediments simplissims.

L'execució voluntariosa per part de tots y bastant encertada per part de les senyores Puchol y Guitart.

Ahir degué celebrarse el benefici del seu director, Armando Oliveros, ab un programa atractiu. Hi havien de treballar en Ricard Calvo y l'Abadía, en Pepe Alfonso recitava un monolog, y la companyia del «Nuevo» representava la sarsuela *El primer beso*. Bon programa.

PARALEL

Al «Nuevo» fan el *Carro del sol*, de qual obra ja diem nostre criteri al parlar de «Novetats», afeginthi sols que la presenten admirablement.

Y als demés teatres cap novetat, fòra dels balls de màscara, que de quan en quan acaben de portar l'animació y el bullici al Montmartre barceloní.

Hivernenca

Picat, per les invectives que tothom li ha dirigit, o perquè l'han eternit dels sastres les rogatives, l'Hivern, quan el seu fracàs ab intim goig proclamavem y ja per mort el donavem, sembla que vol treure el nas.

Ni que'l tregui desitgem, ni treientlo ha d'espantarnos; lo que pot fê es obligarnos a que'ls nostres amaguem.

El nas humà, xic o gros, es, si se'l porta visible,

ELS BANQUETS AN EN SOSTRES

—¡Prou, prou, prou!... Jo aquí ne vingut pera fer d'arcalde y no pera fer de vuida-soperes

un termòmetre sensible
que regula tot el cos.

Per tenirlo constantment
en bona temperatura
hi ha qui ab empenyo procura
ficarlo a l'Ajuntament.

Els que ab llana negocien
y el fred els omple el calaix;
el termòmetre ben baix
una quinzena voldrien.

A costa dels fredolics
desitgen fortes glassades
tots els que vènen flassades,
guants, estufes, pells o abrics.

Aquets conjurar podran
la seva crisis aguda;
però, veient ja perduda
la temporada, us diran
que en aquesta latitut,

quan el fred a vení espera
pels volts de la Candelera,
es com si no hagués vingut.

En aquet temps, diu la gent
amiga d'economies:

«Qui compra res per pocs dies?...
Esperarem l'any vinent.»

Ja ho sents, Hivern: Gran o xic,
fort o fluix, vinguis com vinguis,
l'any vinent no t'entreguis,
que ara ja has fet tard, amic.

(Dic amic per cortesia
y pel consonant, res més;
doncs, en el fons, si pogués,
creume que t'escalfaria.)

PEP LLAUNÉ

ESQUELLOTS

COM si l'humanitat no tingués ja prou deus, *El Diluvio*, el dissabte passat, va inventarne un altre.
 ¡Y després voldrà fer veure, el divertit confrare, que ell, per damunt de tot, es anti-clerical!... ¡Bolero!

Doncs sí. Després d'una llarga tongada de temps quasi primaveral, que havia arribat a fernes concebir l'esperansa de que enguany no hi hauria hivern, bruscament, com solen succeir sempre aquestes coses, ¡plaf! baixà el termòmetre y ens varem trobar ab que, com ja, poc més o menos, diu el ditxo, «no hi ha plasso que no's compleixi ni hivern que no passi el compte».

Y ab aquet motiu, que, desapassionadament considerat, no té res d'extraordinari, deia el dissabte a la tarda l'espiritual *Diluvio*:

«Esta mañana ha debutado, con gran éxito por cierto, el *Dios del invierno*.»

Va ser, aquella, la nota del dia y de la nit. Durant vintiquatre hores, gelades com l'ànima d'un usurer, no va parlarse a Barce'ona d'altra cosa que de l'original invenció del graciós confrare.

¡El Deu del hivern!...

Moltes varen ser les persones que'l dissabte van sentir per primera volta, en aquesta temporada de fred, les fiblades dels panellons.

Però encara varen ser més les que, sense tenirne ganas, van ferse un panxó de riure.

¡El Deu del hivern!...

QUAN els cotxers discuteixen qüestions d'hores o de preu,

indiferents a ses lluites
als dos extrems trobareu:
Els que tenen automobil
y els que sempre van a peu.

□

DON Martí Herrero, lerroxista y ex-regidor designat pel *caudillo*, ha manat, judicialment, que's desocupin els jardins de la *Casa del Pueblo*, dels terrenos dels quals n'es propietari.

¡Desditzats lerroxistes!

Ara que'ls han tret dels jardins, ja no més els faltaria que'ls traguessin de la *Casa*.

¡Aont anirien a celebrar els seus actes, llavors?

No'ls quedaria més remei que reunirse al pati de casa el marquès de Mariano, qui, com a bon company, no'ls negaria, segurament, aquet favor.

□

UNA de les primeres providencies del nou Ajuntament va ser recomanar als empleats de la Casa que fossin puntuals a les oficines.

Y una de les primeres coses que l'Ajuntament ha fet ha sigut aplassar les sessions a segona convocatoria per falta de número de regidors.

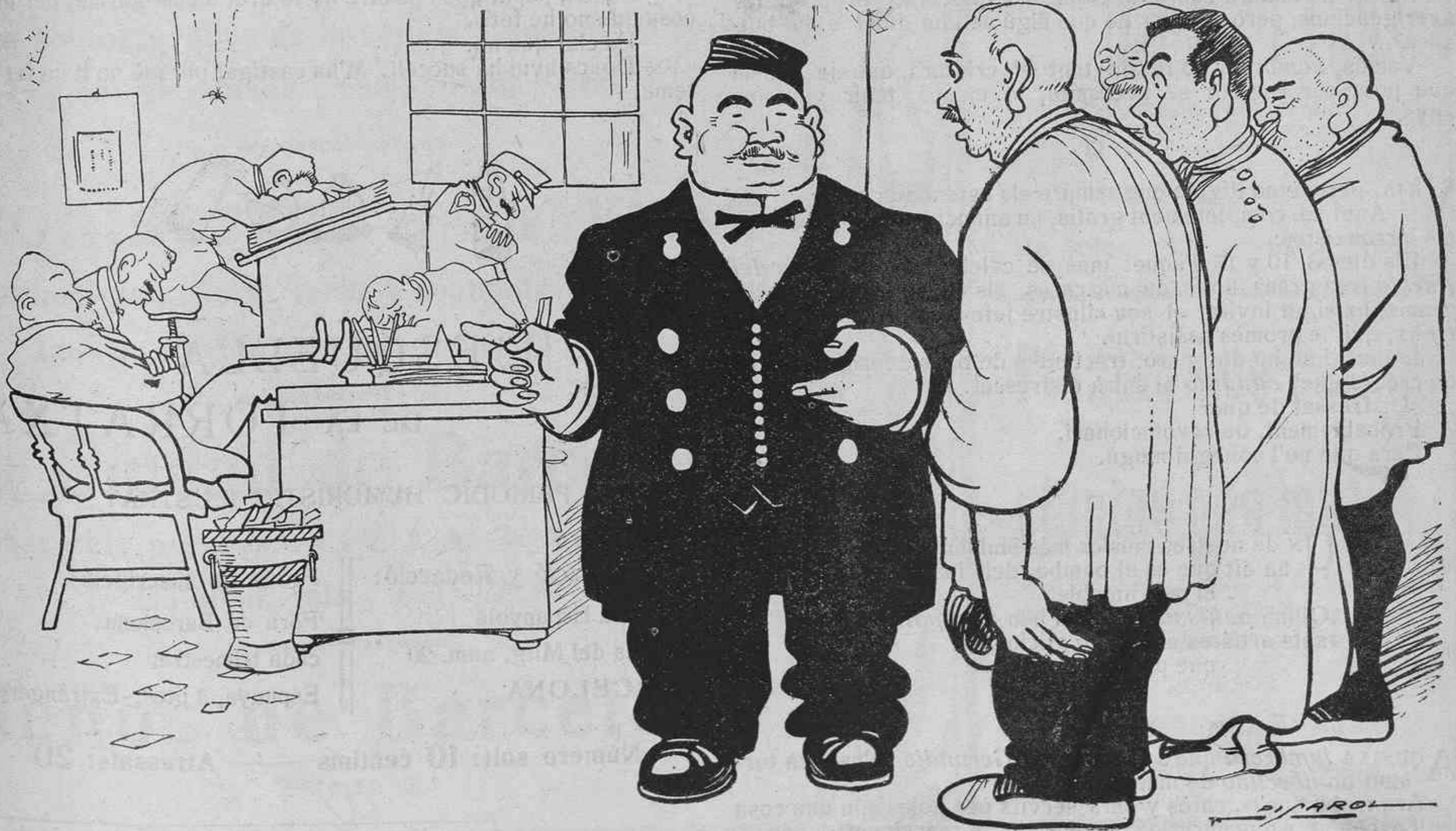
D'això se'n diu predicar ab l'exemple, y lo demás són trons.

□

EL bloc Radical s'esquerda;
el d'Unió s'esquerdarà,
y el de les Dretes es public
que ja parla en castellà.

□

AI la mare!
«La Comissió municipal d'Hisenda—diu un periodic—ha nombrat una ponencia pera estudiar un assumpte que té veritable importancia.

TREBALLADORS A CA LA CIUTAT

—Veniem a demanar feina...
—Feina?... Vos han guiat malament... ¿No veieu que aquí tampoc ne tenen?

TOT VOLTANTLA

—Diuen que l'art va comensar ab la dansa. .
—Sí; l'art que belluga!

«Se tracta d'averiguar per què uns industrials que tenen llocs de venda al passatge de la Virreina *no paguen*, com tots els demés venedors, el lloguer corresponent als seus puestos.

«Se calcula que ascendeix a un milió de pessetes lo que per tal concepte s'ha deixat de cobrar.»

Però ¿que ha caigut d'un niu aquesta Comissió municipal d'Hisenda?

¡Existir a Barcelona uns industrials que durant anys y anys deixen de pagar lloguer!...

Potser no l'haurà cobrat la Comissió que ara's proposa fer averiguacions, però ¿dubtar de que algú se l'ha ficat a la butxaca?...

Vamos, *hombres*; no fassin tant el criatura, que ja sabem que pera ser regidor se necessita, lo menos, tenir vinticin anys.

□

VAJA, perquè no diguin que sempre els estem atacant...

Aquí va, completament gratis, un anunci que sols interessa als lerrouxistes:

Els dies 3, 10 y 17 d'aquet mes se celebraran a la *Casa del Pueblo* tres grans balls de màscares, als quals, segons el programa, ha sigut invitat el seu «ilustre jefe», don Alacandro Lerroux, qui ha promès assistirhi.

L'anunci no ho diu, però, tractantse de balls de màscares, es de creure que'l *caudillo* hi anirà disfressat.

¿Disfressat de què?

Probablement, de revolucionari.

Pera que no'l conegui ningú.

□

UN de nostres músics més eminents ha dit que es el bombo, dels instruments, el més innoble.

¡Quina *pahissa*! Queden ben *trompats* tants artistes al *bombo* aficionats que per 'quí corren!

□

AQUEIXA *lumbrera* que's firma *Frai Gerundio* se'ns està tornant un *libertino* de marca.

Ara troba que'ls cafès y bars servits per noies són una cosa molt excelent, y que mirarlos ab mals ulls fa reaccionari y neo.

Perquè—diu ell—*las camareras no se comen á nadie; el que va allí, va porque quiere y vuelve si le da la gana.*

Per nosaltres, que hi vagi y que hi *vuelva* tantes vegades

com vulgui, però ens permetem fer present a *Fray Gerundio* que'l seu argument ens sembla una mica debil.

Perquè, si aquesta raó ha de valer pera defensar els precitats establiments, ¿per quins cinc sous se mostra el respectable *Fray* tan enemic de les iglesies?

¿Per ventura *el que va allí* no hi va també *porque quiere y vuelve si le da la gana*?

Això vol dir que si el senyor *Gerundio* considera convenient defensar els bars y cafès servits per *elegantes camareras*, pot, ab complerta llibertat, ferho sempre que vulgui.

Però es precis que, pera no fer riure als lectors, exposi raons de més pes.

Perquè les que fins ara ha donat són tan deplorablement fluixes que, encara que esgrimides per ell, semblen inventades per en *Tarugata*.

□

LA Comissió municipal d'Hisenda ha acordat l'immediata desaparició dels vergonyosos bancs anunciadors que, ab grave ofensa del ornat públic, existeixen avui al passeig de Gracia.

Aplaudim tan atinada resolució, que ja temps hà s'havia d'haver pres.

L'aplaudim, però... no'ns atrevim encara a entusiasmar nos massa, perquè temem que no's compleixi.

Precisament per això, perquè es molt atinada.

□

DIALEG cassat al vol.

Els que parlen són dos testaruts que *encara* van ab el remat de don Lacandro.

—¿Sabs en Figueras, el regidor?... Està cremadíssim. L'haverlo deixat sense la vara de tinent d'arcalde, que ell esperava, l'ha posat fet una fiera.

—Ja li passarà...

—Ca!... Aquet dia deia que, si no fos pel sinó, se n'aniria ab l'Esquerra.

—Be, però, a l'Esquerra ¿ja'l voldrien?

Y els dos interlocutors varen plantarse a riure.

□

EN Miranius arriba a casa.

—¿Oí, papà, que'l mestre no té dret a castigarme, per una cosa que no he fet?

—Es clar que no.

—Doncs avui ha succeït. M'ha castigat perquè no li he fet el tema.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:

Llibreria Espanyola,
Rambla del Mitg, núm. 20
BARCELONA

Preus de subscripció:

Fòra de Barcelona,
cada trimestre:
Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

COLECCIÓN DIAMANTE : TOMO 113

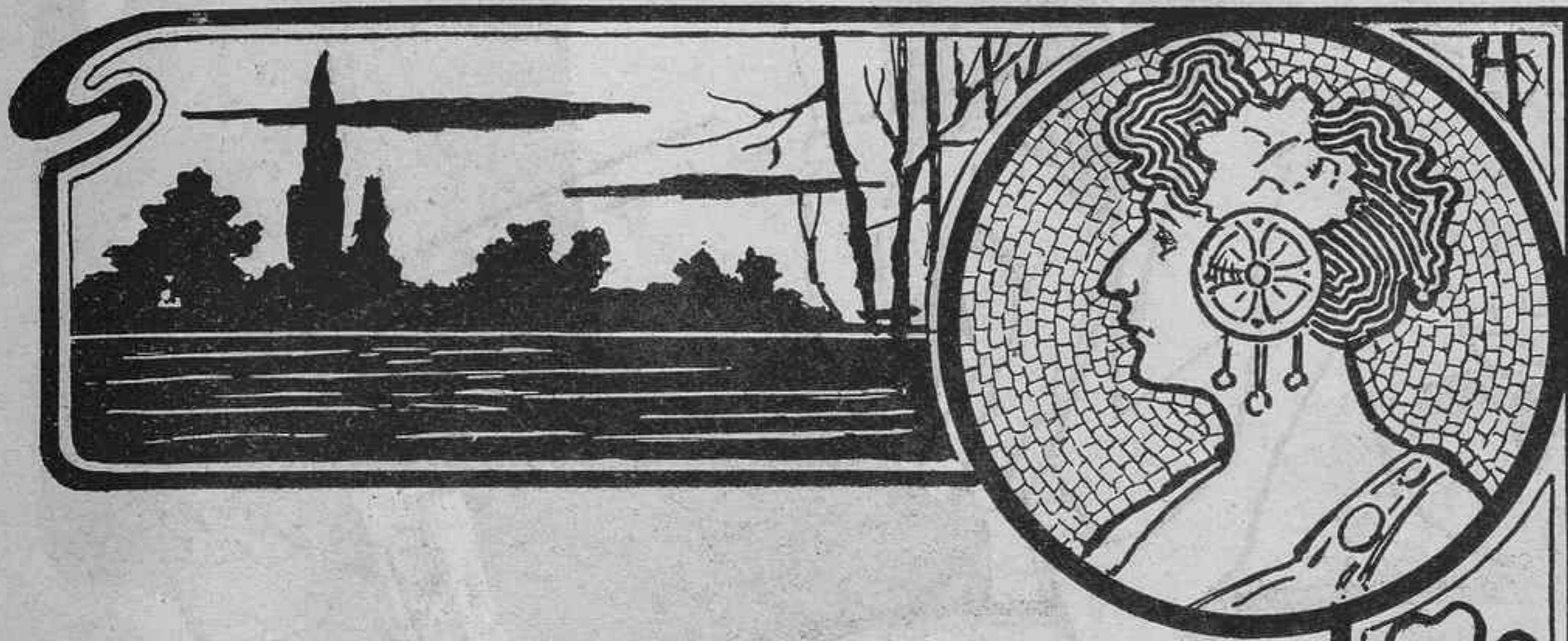
LA PERFECTA CASADA

por FRAY LUIS DE LEÓN

Un tomo en 8.º: Ptas. 0'50

Próximamente aparecerá el tomo 114 de esta Colección

POESÍAS por JORGE MANRIQUE

Barcelona á la vista

Album de fotografías de la capital y sus alrededores
Espléndida edición encuadernada : Ptas. 12

Montserrat á la vista

— Album-guía de la famosa montaña catalana —
Lujosa edición encuadernada : Ptas. 2

La Ciudad de Barcelona

Itinerarios prácticos **GUÍA * LOP ***
Un tomo tela : Ptas. 2'50

Planos de Barcelona

Ptas. 1

EDICIÓ POPULAR

ALFONS DAUDET

PORT-TARASCÓ

traducció d'en

SANTIAGO RUSIÑOL

Ptas. 1

EL LLIBRE DELS PETONS

Amorettes a cau d'orella

per

J. BURGAS (*Mayet*)

Un volum . . . Ptas. 0'50

Plantas que curan Y plantas que matan

Tratado teórico-práctico de botánica medicinal para la curación de todas las enfermedades, por el

PROFESOR

PÍO ARIAS-CARVAJAL

Un tomo . . . Ptas. 2

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviis si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

QUAN DOS S'ESTIMEN, AB UN QUE MENGI N'HI HA PROU

—Què?... Ja has demanat les ostres, noia?
—Sí, però no més ne tenen una dotzena... La feva dotzena no'ns la poden servir.